

Ida Vihersalo * Vieno Lahtinen * Sointu Nurmela * Varpu Tavi

Neljän sukupolven runot

Vapaasti luettavissa ja tulostettavissa
© Varpu Tavi, 2006

Äidinpuoleisen sukuni naisia yhdistää neljä asiaa: me kirjoitamme tunteistamme runoja pöytälaatikkoon, teemme käsitöitä (tosin minä en enää nykyisin...), hiuksemme pysyvät harmaantumatta pitkälle vanhuuteen, eikä meille tule helposti ryppyjä.

Itse asiassa ei ollenkaan hassumpi perimä.

IDA

Isoisoäitini *Ida Vihersalo* (omaa sukua Laitinen) syntyi 7.3.1894 Leivonmäellä. Idan isä oli Josef Laitinen, Sussuaren Juosepiksi kutsuttu ja äiti oli nimeltään Loviisa.

Ida meni naimisiin vuonna 1914 Toivo Vihersalon (entinen Vilenius) kanssa. Toivo asui vuoteen 1910 loisena Jokimäen torpparin Matti Toivakan luona, muutti sitten Viipuriin vuonna 1911. Avioitumisensa jälkeen Ida ja Toivo rakensivat Toivola-nimisen talon Leivonmäen Martinkylään, Idan kotitalo Sussaari sijaitsi siinä lähellä.

Kansalaissodasta Toivo selvisi ihmeen kaupalla hengissä, osallistumatta lopulta kummallekaan puolelle. Hänet tunnettiin kylällä rehtinä ja lempeänä miehenä, ja sodan alettua valkoiset veivät Toivon väkisin rintamalle: Toivon, joka pelkäsi aseita, eikä ollut koskaan edes pitänyt sellaista kädessään. Heinolan lähistöllä hän eräänä yönä karkasi ja juoksi sukkasillaan punaisten puolelle. Nämä kuulustelivat Toivoa, mutta laskivat ihme kyllä vapaaksi, kun hän vakuutti, ettei halua tapella kummallakaan puolella. Sen jälkeen Toivo piileskeli heinäladossa, jonne Ida vei hänelle ruokaa. Sinä keväänä vuonna 1918 Ida synnytti ainoan poikansa Eeliksen, joka syntyi etuajassa, eikä jaksanut elää kuin puoli tuntia.

Jossakin vaiheessa huhuttiin, että Toivo olisi lähtenyt Amerikkaan. Amerikan matka ulottui tosin vain Joutsaan, jossa hän muutamia vuosia asui toisen emännän kanssa. Hän palasi takaisin Idan luo, jonka köyhänä mökin eukkona oli otettava Toivonsa takaisin.

Ida ja Toivo saivat neljä tyttäretä. Mummoni Vieno oli heistä vanhin, sitten tulivat Suoma, Inkeri ja Kerttu.

Omat muistikuvani Idasta ja Toivosta ovat sirpaleisia: Muistan pienen kamarin, päästävedettävän sängyn, jossa oli olkipatja. Kello raksutti, mökissä oli turvallista ja lämmintä. Ida oli meille lapsille hyvä, mutta aikuisiin hän piti etäisyyttä. Lapsen silmissä Toivon ja Idan välit olivat hiljaiset ja viileät. He eivät paljoa keskenään puhuneet, eivätkä koskaan koskeneet toisiaan. Mutta saattoihan se olla vain perisuomalainen kansantapa, että tunteita ei julkisesti näytetty.

Toivo oli vanhemmiten puolisokea, hänellä oli lasisilmä. En koskaan unohda sitä kiehtovaa yökötystä, jonka pikkutyttönä koin katsellessani, kuinka Toivo otti lasisilmän silmäkuopasta ja pyyhki nenäliinalla hien kuopasta. Vielä puolisokeanakin Toivo kulki kaiket päivät pikkuruisella metsätälallaan raivaushommissa.

Idasta muistan, että hän teki ihan hirmuisen hyvää sahtia, jota me lapsetkin saimme maistaa. Se sahti maistui vähän lakkahillolle. Koskaan myöhemmin en ole semmoista sahtia saanut. Kerran enoni juottivat sahdilla kukon humalaan!

Ida oli kansannaiseksi hyvin valistunut, hän luki paljon ja kirjoitti runoja. Idan henkiset harrastukset puhkesivat kukkaan Toivon kuoltua. Eläkepäivinä Ida saavutti pientä paikallista julkisuutta, kun hän esitti runojaan pitäjän juhlissa ja paikallisradiossa. Niitä julkaistiin myös paikallislehdessä.

Idan runot ovat alakuloisia, suorastaan murheellisia. Ehkä hän olisi elämältään halunnut muutakin kuin ainaista köyhyyttä ja raatamista. Eeliksen lisäksi Ida joutui vielä hautaamaan tyttärensä Inkerin.

Idan kuoltua vuonna 1978 mummoni sisar Suoma lähetti minulle runokokoelman, johon Ida oli koonnut kaikki kirjoittamansa runot. Idan käsiala oli jo vapisevaa, runojen väliin hän on kirjannut omia tuntojaan.

“Olen ajatellut kirjoittaa tähän vihkoon tunteitani runomuodossa, elämäni taipaleelta. Kauvan olen oottanut tilaisuutta alkaa...”

Elämäni kangas

Elämäni kangas on Idan tunnetuin runo, jota on siteerattu useissa eri yhteyksissä.

Kangasta pitkää olen kutonut,
kohta loimi siit' on loppunut,
kohta pirta irti kirpoaa,
ja kangas puista iäks' irtoaa.

Luojalta loimiks' kultalangat sain,
maailmalta kuteet harmaat vain,
ja itseltä niin vähän iloa,
ei siihen tullut kullan hohtoa.

Lie olleet paksut harmaat kutehet,
ne tyystin peitti loimet kultaiset,
niin perin harmaa tuli kankaasta,
lien ollut taitamaton kutoja.
Ei tätä työtä koskaan purkaa voi,
lyön eelleen vaan, niin että pirta soi,
ja kukin kude painuu kiinni vaan,
minkä päivät tuovat tullessaan.

Ja kohta loppuu harmaa kangas tää,
kohta käsissä on viime loimen pää,
sen kudottuna Luojalleni vien,
kun päätän maisen vaelluksen tien.

Mä sanon: kehno olin kutoja,
en voinut saada kultakuteita,
näin väritön on tämä kangas vaan,
minkä kerran laitoit minut kutomaan.

Sä lupaa ettet ketään heitä pois,
ken nöyrtyneenä Sun luokses´ tulla vois,
Oi Herra, ota vastaan työni tää,
kun väsyneenä tähän luokses jään.

Surulaulu pakettipellolle

Tämä on Idan ainoa yhteiskunnallisesti kantaaottava runo.

Sua katselen pakettipelto. Niin harmaalta näytät nyt.
Muutama vuosi sitten on mies sua kyntänyt.
Sä leivän lapsille annoit ja runsaan sadon kannoit
Kyntäjälle aikanaan.
Sinun pintasi viljalle kuokki isoisämme aikanaan
Ja mantu suuta ruokki, kun oli hädässä maa.
Nyt olet hyljätty harmaa, ei moni sua muistele varmaan,
kun ohi kulkevat vaan.
Ei astele vaimonsa kanssa mies kylvämään pellolleen
Ei kuulu karjan kellot aamuun varhaiseen.
Kaikki on hiljaa, niin hiljaa, ei kasva Jumalan viljaa
Pinnalla peltojen.
Puun taimet on istutettu pinnalles kasvamaan.
Ehkä kuluu ihmisikä ennen kuin satoa korjataan.
Saavatko lapseni lapsetkaan siitä sadon aikanaan.
Vaan kuka korjaa sadon, se on arvailua vaan.
Siinä tyhjänä törröttää talo, keskellä peltojen.
Ei loista ikkunasta valo, on asukkaat jättäneet sen.
Ne kaikki maailmalle kulki ja jälkeensä portin sulki,
nyt talo on hiljainen.

Kotoa lähteneelle eli

Runo aamuyöllä

Tästä runosta luen nuoren Idan haaveet, jotka kariutuvat arjen harmauteen ja elämän raskauteen.

Oli pesä pieneksi käynyt
Ja maailma kutsui niin.
Ja nuoruus kiinnitti mielen
uusiin toiveisiin.

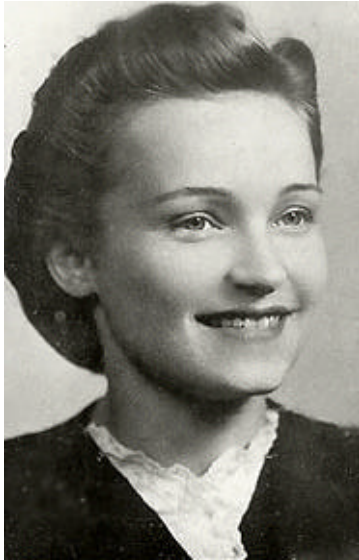
Pois läksit emosi luota
toivein valoisin.
Ei elämä onnea suoda
voi ihmissydämiin.

On maailma kolkko ja karu.
Se hellin ei kohtele lasta.
Ei kyyneltä poskelta pyyhi
se loihtii vain poskelle toista.

Et voi palata emosi luokse
on maailma sitonut sinut.
Aika hukkaan juoksee
ja murhe on murtanut minut.

En usko enää uuteen päivään,
vaikka katsoisin länteen tai itään.
Aurinko nousee ja laskee
eikä ihmeitä tapahdu mitään.

VIENO

Mummoni *Vieno Lahtinen* (entinen Nurmela ja omaa sukua Vilenius) syntyi 12.9.1915 Leivonmäellä. Torpan tytöksi Vieno sai käydä paljon koulua, peräti keskikoulun. Ammatiltaan hän oli ompelija.

Vieno avioitui nuorella iällä työmies Urho Nurmelan kanssa. He saivat yhdeksän lasta, joista toiseksi vanhin oli ainoa tytär, äitini Sointu. Vieno harrasti käsitöitä ja lukemista, laulua, lausuntaa ja runojen kirjoittamista. Mistä hän sen lapsilauman kanssa löysi aikaa itselleen, on arvoitus. Ehkä hän yön tunteina kirjoitti runojaan. Urhon kuoltua Vieno jäi yksinhuoltajaksi, nuorimmat lapset olivat vasta 4- ja 7-vuotiaat.

Vuosia myöhemmin Vieno oli kirjeenvaihdossa erään itäsuomalaisen opettajan kanssa, mutta ei kuitenkaan uskaltanut avioitua miehen kanssa. Vieno järkeili, ettei kaksi villiä poikaa pärjäisi niin ”sivistyneessä” kodissa. Kristallikruunut ja kaikki.

Vieno avioitui sittemmin Vilho Lahtisen kanssa. Vilho oli tehtaan vahtimestari, takametsien mies ja yksituumainen jässikkä. Nokkelaälyisenä naisena Vieno joskus tuskastui Vilhon hitauteen, mutta yhdessä he elivät Vilhon kuolemaan asti.

Minulle mummo oli aina hyvin läheinen. Urho sen sijaan jäi minulle etäiseksi, pelkäsin häntä lapsena, enkä koskaan mieltänyt häntä ”vaariksi”. Suurin syy oli varmasti se,

että hän teki työtä vuorotta ja oli aina väsynyt. Viimeiset ajat syöpä kalvoi sisuksia. Ei ihme, jos hän ei jaksanut metelöiviä lapsia. Olin 7-vuotias, kun Urho kuoli.

Mummon kanssa ymmärsimme toisiamme. Tapasimme melko harvoin, mutta muutama tapaamiskerta on jäänyt erityisesti mieleeni.

Kerran joskus 70-luvulla kävelimme pitkin Keurusselän rantoja ja juttelimme niitä näitä elämästä. Tunnelma oli mutkaton ja lämmin, ja minusta oli kiinnostavaa, ettei mummo yrittänyt sanallakaan uskonnollisesti käännä minua. Sitä hän ei minun suhteeni tehnyt koskaan. Äidilleni hän aika ajoin innostui saarnaamaan.

Vieno oli aina harras kristitty, ja vanhemmalla iällään hän liittyi Adventtikirkkoon. Hän ei hyväksynyt lapsikastetta, siksi häntä ei koskaan näkynyt suvun ristiäisissä. Mahdollisesti johonkin uskonnolliseen kriisiin liittyen hän jossakin vaiheessa hävitti ison osan kirjoittamista runoista. Toinen vaihtoehto on, että hän piti niitä liian huonoina.

Viimeisen kerran näin mummon, kun kävin tapaamassa häntä vanhainkodissa syksyllä vuonna 2000. Mummo oli jo vuosia sairastanut Parkinsonin tautia, ja loppuvuosinaan hän sairastui Lewyn kappale –dementiaan. Lewyn kappale –dementiaalle tyypillisiä ovat harhanäyt, jotka saattavat olla hyvinkin väkivaltaisia. Kirkkaina hetkinään mummon on täytynyt kärsiä suunnattomasti.

Tällä kertaa mummo oli täysin selkeä. Luin hänelle ääneen jostakin uskonnollisesta lehdestä artikkelia, joka kertoi henkisestä uudelleensyntymisestä. ”Kun ihmisen yli käy muutoksen tuuli...” Mummo kuunteli ihan hiiren hiljaa. Kun lopetin hän kiitti kauniisti, ja katsoi minua syvälle silmiin. Tiesimme molemmat, että tapasimme viimeistä kertaa.

Tammikuussa 2001 mummo kuoli. Hänen kuolemansa jälkeen löytyi ompelurasian pohjalta piilotettu päiväkirja, johon hän oli kirjoittanut ajatuksiaan, sekä nippu runoja, jotka hän oli säästänyt. Suurin osa niistä oli uskonnollisia pohdintoja. On vaikea sanoa, millaisia nuoren Vieno runot olivat olleet, mutta koska Vieno oli fiksu ja huumorintajuinen nainen, uskon että ne säilyttään olivat hieman monipuolisempia kuin nämä uskonnollisväritteiset. Tosin hänen syvä huumorintajunsa oli tullut arkisessa kanssakäymisessä vain pilkahduksina esiin (esimerkiksi kerran, kun hän meni vappumarssille kirkkaanpunaiset villahousut jalassa, mummonkoltun alle piilotettuina...), muulloin hän taisi kätkeä sen kunnollisuuden kuoreen.

Lokakuu

Tämä runo on vuodelta 1944.

Lohduton lokakuu
kurjuuden rapakko tiellä,
jota pitkin kuolema kulkee.
Ei ole kukkaa kuolleessa
                  ruohossa,
yksikään lintu ei äännähdä
                  enää.

Pilvenriekale laahaa maata
kuin vanhan vaimon haalistunut
                  hame,
ja sataa, sataa...
Sade on huuhtonut pois
uskoni huomiseen,
uskoni uuteen kesään.

Nimetön

Tässä mummoni järkyttävällä selvänäöllä ennakoi dementiansa. Hän kirjoitti runon ollessaan noin 70-vuotias, viitisentoista vuotta ennen kuolemaansa. Kokoelmasta Tilitys.

Sanat ovat näkymätöntä kansaa,
joka asuu päässäni,
ne tanssivat siellä piirileikkiä
- mutta eivät uskalla ulos.
Ne tyrmäsi jo lapsena toisten pilkka,
oma arkuuteni ja paikkani
yhteiskunnan ovensuussa.

Nyt sanat pakenevat ilkkuen
oven taakse.
Vanha tuttava tulee vastaan,
vaihdamme kuulumiset
- mutta nimeä en muista.
Huomenna en ehkä muista omaani.
Se hiertää mielessäni kotiovella asti,
tänään löydän sen vielä.

Muistelen vanhan virren sanoja,
sävelkin soi päässäni
- mutta lauluääni on mennyt:
”Mun ota käten Herra ja taluta,
niin että pääsen kerran kotia...”

Luopuminen

*Tämä on kokoelmasta Tilitys, jonka runot ja mietelmät Vieno kirjoitti joskus 70-vuotiaana.
Runoja leimaa uskonnollisuus ja huoli jo aikuisten lasten elämästä.*

Helppo on luopua,
kun pieni on elämän piiri.
Sido ei mikään,
lähellä väikkyä toivon viiri
ja viimeinen ranta.

Vähän on antaa,
enemmän haluaisin parempaa,
pysyvämpää eväiksi
kartuttaisin lapsille jätettäväksi.

Elämän oka

Tie vie kaikkeen maailmaan,
se tie vie omani pois.
Kärsimyskaktuksen takaa
katson heidän menoaan.
Kaktuksen piikit pistävät
ihoani
- elämän oka pistää sydämeen.

Nimetön 2

On kuin tekisin virheen
jos hymyilen ja olen iloinen.
Tässä maailmassa, jossa elämme!
Ja niin harvoin olen iloinen.
Useimmiten silmiin ja korviin
tunkee rumuus ja saasta,
riitasointu ja viha.
Niiden alle peittyä
luomakunnan kauneus ja ilo.
Joskus sen tavoittaa vielä
välähdyksenä,
vaan silloin vihlaisee sydäntä
sen katoaminen ja hätä.

Tiedän, en saisi olla toivoton,
tiedänhän ja uskon:
Uudeksi Sinä teet kaiken,
kun Sinun päiväsi koittaa.

Äitienpäivä

*Tälle runolle voin löytää useammankin tulkinnan, mutta en sittenkään ole varma,
ymmärrätkö, mitä Vieno on halunnut kertoa.*

Taivas itkee kaikkien
äitien kyyneleitä,
äitien, joilla on vain
vastasyntyneiden ihmettelevät silmät,
ensimmäinen hymy, jokellus
- ja sitten heidät nielaisee maailma,
tuhatpäinen lohikäärme.

70-luku

Hyvin pelkistetty yksi vuosikymmen.

Likainen kestopie
lumentimantteja siroteltuina.

Hikinen iskelmätahti
lavalla lurexpakkauksessa.

Sotilasparaati

Tämä ikuinen kysymys "Onko tauti minussa vai minun ulkopuolella" näyttää askarruttaneen mummoanikin.

Sotilasparaati
"Taivaallisen rauhan aukiolla".

Mikä paradoksi!

Onko koko maailman hullu
vai minäkö olen tulossa hulluksi?

Puut veljeni vähässä

Puut, veljeni vähässä,
te, jotka kasvatte
betonipenkereessä,
kiitos, että seisotte
siinä lähelläni

lohduttamassa minua.

Vakaina seisotte

akkunani takana

kertomassa, että

on toinenkin maailman
kuin betonikylä.

Annatte minulle toivoa
uudesta aamusta.

Isä meidän

Emme kestä tätä aikaa,
se on liian kova,
se on liian irvokas!
Se on liikaa jotakin jokaiselle!

Pakenemme menneisyyteen
tahi tulevaisuuteen
- jotkut jopa kuolemaan.

Isä meidän, anna meille
meidän jokapäiväinen rauhamme!

Joka päivä

Tämän tunteen tiedän hyvin.

Joka päivä tyhmyyteni
tulee minua vastaan
muistuttaen niistä
seitsemstäkymmenestä vuodesta,
jotka olen elänyt
sen kanssa.

Tilitys

Öisin vuoteellani
lajittelen muistoja
kuin vanhoja laskuja
- maksamattomia kaikki!
Langenneet maksettaviksi

ja minä virun
lopun ikääni velkavankeudessa.

Itsesääli

Itsesääli talutti
minut oman itseni
pyhäkuvan eteen
palvomaan ja
kumartamaan sitä.

Ja kohta oli maailman
vääryyksien
ja epäoikeuden taakka
harteillani.

Muistin kaikki
pahat teot,
pahat sanat,
jotka olin kokenut.

Mutta omia tekojani
ja tekemättä jättämiäni,
sanomiani
ja sanomatta jättämiäni
- en muistanut.

Arka kukka

Lehdon arka kukka,

lehdokki,

harva sinut löytää

metsän kätköstä.

Tuoksusi on

hento henkäys

- et kerskaile väreillä.

Sinussa on jotain

selittämätöntä,

herkkää,

pakenevaa...

Paradoksi

Runoja! Nämäkö runoja?

Mutta sittenhän kaikki
puhe
on runoa.

Minä olen vanha muori
suollan "runoa" päivät pitkät
- minulla on yhdeksän lasta,
jotka kaikki ovat "runoilijoita".

Seinänaapurit, joita tapaan
porraskäytävässä,
ovat runoilijoita:
"Hyvää päivää, mitä kuuluu,
kaunis ilma tänään".

Se on "kansanrunoutta".

Naapuritalon tuttava kuiskaa
tavatessamme runoa.
Se on vavahduttavaa
tragediaa.

Puuttuu vaan kirjaaja, joka
kirjaisi kaiken.
Kirjailija!

Mutta sehän on plagiointia...

Tämä ihana aamu

Vieno joutui hautaamaan kolme lapsistaan.

Tämä ihana aamu

koskee sydämeen.

Tahtoisin antaa sen kaikille

ihmisille.

Tämä auringonpaiste ja

rauha,

puu akkunan alla,

rakas kirja pöydälläni.

Mutta lapseni on kuollut.

Tajuihinsa tulematta.

Kun viimeisen kerran kävit,

heitimme hyvästit niin kauniisti,

ikäänkuin tietäen

ettemme enää tapaa.

Siksi en halunnut enää

nähdä sitä majaa,

jonka jo olit jättänyt.

Tiesin, ettei

sinun tarvitse enää

vaeltaa kodittomana.

Joskus

Joskus sinullekin
kai tulee halu
repäistä itsesi
irti.
Niin kuin lehti
repäistään kirjasta.

Repäistä itsesi irti
ja antaa tuulen viedä
minne haluaa,
kantaa kauas,
viskata maahan.

Haluat levätä, levätä
ajattelematta mitään,
ei surra, ei iloita,

vain nukkua.

Kääpä

Olen vain kuivettunut
kääpä elämänpuun
kupeessa.
Sydänneesteet ovat
minussa kivettyneet,
vain mykkyyteni
puhuu.

Mutta kääpäkin voi
tuntea: "Olen vain
kuivettunut kääpä"!

SOINTU

Äitini *Sointu Nurmela* (ent. Tavi, Nordström, Kaasalainen) syntyi 17.4.1937 Jyväskylän maalaiskunnassa. Hänen vanhuudentiensä suuri rakkaus oli Erkki Neijonen, jonka kanssa hän oli aviossa tämän kuolemaan asti (2006).

Soinnun varhaislapsuutta leimasi sota. Hänet ja hänen isoimmat veljensä lähetettiin sotilapsiksi Ruotsiin. Sointu oli nelivuotias sinne joutuessaan ja yhdeksänvuotias palatessaan. Mennessään hän ei osannut sanaakaan ruotsia, palatessaan ei sanaakaan suomea. Tänä päivänä hän on kaksikielinen.

Sointu on koko elämänsä ajan ollut innokas käsitöitten tekijä. Aiemmin hän kutoi seinätekstiilejä ja mattoja, värjäsi lankoja sienillä ja niin edelleen. Nykyisin astma on pakottanut hänet rajoittamaan tekstiilitaiteilunsa silkkimaalaukseen ja kankaanpainantaan. Soinnun luonne on sellainen, että kun hän johonkin ryhtyy, hän tekee sen todella perusteellisesti. Jos hän ryhtyy maalaamaan silkkiä, hän opettelee tekniikasta kaiken mahdollisen. Vaivojaan hän ei säästä itseilmaisussaan.

Olen huomannut, että kun minä ja äitini keskustelemme väreistä, muut putoavat helposti kärryiltä. Me kai näemme värisävyjä, joita toiset eivät huomaa. Soinnun oma väriskaala on vihreää, ruskeaa ja oranssia. Maanläheisiä sävyjä. Minulla on ollut maanläheinen kausi, violetti kausi, musta-punainen kausi, ja nyt olen palaamassa takaisin luonnonväreihin. Kirkkaanpunainen on tosin yhä lempiväriini.

Sointu on meistä suvun naisista ehkä kaikkein vakavimmin ja kunnianhimoisimmin paneutunut runojen kirjoittamiseen. Hän on saanut kunniamaininnan Einari Vuorelan runokilpailussa. Hänen runojaan on julkaistu Keski-Suomen Sotalapsien muistelukirjassa Pitäkää mukuloista huolta. Yksi teema hänen runoissaan ovatkin juuri sotalapsen kokemukset, kielipuolena eläminen. Sotalasten kokemukset traumatisoivat monet heistä loppuelämäkseen, Sointu purki traumansa kirjoittamiseen.

Kirjoittamalla hän on purkanut myös kipeitä ihmissuhteita, eroon tai kuolemaan päätyneitä liittojaan. Kokoelma Köyhän sairaalassa kertoo hänen suuren rakkautensa Onnin sairastamisen ajoista, ja kokoelma Toimenpide Onnin kuoleman jälkeisestä suruajasta.

Taivaan Taatto -kokoelman runot olivat yllätys minulle. Sointu ei ole koskaan kommentoinut uskontoa, muuten kuin toteamalla, että taivas ja helvetti ovat maan päällä, ja että hän on taipuvainen uskomaan jälleensyntymiseen.

Soinnun intohimo on puutarhanhoito. Perusteelliseen tapaansa hän on myllännyt Erkin omakotitalon pihan täysin uuteen uskoon. Keskellä pihaa kunniapaikalla on kasvihuone, jossa kasvavat omat tomaatit ja muut arat viljeltävät. Erilaiset yrtit, mustaherukat, omenat ja tietenkin tyrni kukoistavat hänen puutarhassaan.

Olen usein todennut, että luonteeltaan äitini on kissa. Kissat kiintyvät enemmän paikkoihin kuin ihmisiin. Ihmisiä kissa ottaa elämäänsä hyvin valikoivasti.

Runo 1

Kokoelmasta Askeleet hiljaisuuteen.

Saunakammarissa
vihreän pöydän alla
vapiseva pieni käsi
ison veljen kädessä.

Pommikone,
paha mörkö
lennä kauas,
sanoi veli,

ei se täältä
meitä löydä.

Runo 2

Kokoelmasta Askeleet hiljaisuuteen.

Vihreä samettitakki,
äidin tekemä,
kaninkarvakaulus
ja kasvunvaraa.

Asemalaiturilla
lappu kaulassa
nelivuotias odottaa
elämänsä ensimmäistä
junamatkaa.

Käsi etsii
veljen kättä.

Runo 3

Kokoelmasta Askeleet hiljaisuuteen.

Höyryveturin puuskutus,
vaununpyörien kiihtyvä kolke.
Lähdön jännitys uuvuttaa
pienen matkalaisen uneen.
Isoveli,
kuusivuotias valvoo
sisällään painava
vastuun taakka.

Runo 4

Kokoelmasta Askeleet hiljaisuuteen.

Yhteisessä saunassa
oli tarttunut syyhy.

Ruotsalaisessa sairaalassa
Lapset värjättiin
Neekereiksi.
Hyi, kun se haisi.

Sairaalassa
Isoveli katosi.

Kymmenensataa
ovea
- varmaan eksyi.
Kukaan ei kertonut.

Perintö

Tämä runo kertoo esi-isästämme lumppuri Luhtasesta, joka oli 1800-luvulla tunnettu keikari Jyväskylässä. Perimätiedon mukaan hän kulki aina silinterihattu päässä.

Kuulun lumppuri Luhtasen perikuntaan,
nyt kun Luhtanen nukkuu ikiuntaan.
On meneillä perinnönjako.
Ei markkoja taakseen kerännyt
Tuo ukko, velikulta,
vain lapsia siitti maailmaan, e
ainakin kymmenkunta.

Nyt testamenttiä luetaan,
seisoo perikunta vaiti.
Hätkähdän – nimeni mainitaan –

Näin lapsenlapsenilapselle,
tuolle Tellervo-räpäleelle,
annan täysissä järjenvoimissa
geenit elämäntaipaleelle.

Himogeeniä kaikkeen kauniiseen
Saat käyttää taitosi mukaan,
mutta keikarigeenin käytössä
annan neuvon suorasukaan:
Peitä sisimpäsi kauniisti,
ulkomuotosi hämätä anna.
Älä päästä ketään lähelle,
arkuus piilossa syvällä kannan.

Saat perinnöksesi vaikean luonteen,

olet syvästi tunteva kaiken.
Vuorenhuipulta laaksoon tiesi vie,
kulje polkua kaitaa taiten.

Saat taipumuksen keräilyyn,
voit kerätä kaikenlaista.
Vain paras ja kaunein itselles jätä,
elämää joka puolelta maista.

Köyhän sairaalassa

Köyhän sairaalassa
ei voi ostaa
hellää huolenpitoa.

Jos voisi,
ehtyisivät eläkerahat,
suku surisi
menetettyä perintöä.

Nimetön

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Vakavan sairauden
edessä
tuntee itsensä avuttomaksi,
kuin kusiainen
eräsaappaan alla.
Kyyristyy odottamaan
musertavaa kuolemaa,
tai... ihmettä.
Ei osaa tehdä mitään.

Ristiriita

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Kun näet kärsimyksen,
toivot sisimmässäsi:
    kuolisit pois,
sydämessäsi:
    paranisit pian.
Päässäsi huuto:
    miksi?

Nimetön 2

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Harva omainen
uskaltaa kokea
potilaan tunteet.

Usealle liian rasittavaa,
kaikilla niin kiire.
Rohkaisevan hymyn takana
ahdistus.

Vierastunnin odotus

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Kuin kiskot junan ikkunasta,
tunne,
etteivät ne koskaan pääty.
Koputus oveen,
tuulahdus ulkomaailmaa.

Seinään päin kääntyvä
pettynyt katse.

Nimetön 3

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Ei ole aikaa selittää.

Potilaalla on kosolti aikaa

pelätä.

Usein turhaan.

Nimetön 4

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Ulko-ovella kyltti:

PÄÄSY KIELLETTY

Jos Tunne kuitenkin

pujahtaa sisään,

annetaan välittömästi ruiske.

Tartunnanvaaran vuoksi.

Nimetön 5

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Harva meistä ymmärtää
kuurojen kieltä.
Aivosaira
maailman tajuaminen
on hebreaa.
Harva hoitaja
on kielinero,
puhumattakaan omaisista.

Varastovaje

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Rasittava rutiini
poltti hoitajan loppuun,
hävitti huulilta hymyn.

Sairas tarvitsi hellyyttä,
lääke oli loppunut.

Vierastunti

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Liian paljon
hätäisiä ajatuksia.
Aivoissani
liikeneruuhka.
Sanat solmussa,
vain katseeni puhuu.

Nimetön 6

*Kun ensimmäisen kerran näin tämän runon, melkein repesin. Ja olin hyvin ylpeä äidistäni.
Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.*

Kansalaistaidon oppisuunnitelmaan
tulisi sisältyä
Pulloon Kusemisen Oppijakso.

Taitoa ei tarvita työelämässä,
vasta myöhemmin sairaalassa.

Nimetön 7

Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Sanat kulkivat
sängyn yli,
ikäänkuin
potilas olisi
tunteeton kuuro.

Eikä jalka
totellut
ajatuksen käskyä:

potkaise!

Vuodepotilaan päiväjärjestys

Olen tainnut periä äidiltäni vinon huumorintajuni. Kokoelmasta Köyhän sairaalassa.

Voit vapaasti valita
kummalla silmällä
katsot katoon.

Parempi tietysti,
jos nukut.

Pääsy kielletty

Kokoelmasta Toimenpide.

Oven takana:

kummeksuva kosketus.

Harmaahiuksinen,

keltainen kuolema.

Läsnä:

pyhä, hiljainen rauha

ja elävä, turta tyhjyys.

Pappi

Kokoelmasta Toimenpide.

Hänestä huokui

kotoinen hyvyys;

uskalsi jopa hymyillä.

Tuntui olevan varma,

että Kuolema on hyvä.

Minulla on vain

epäilevä aavistus.

Päivää Suru

Tässä runossa ilmenee yksi sukumme naisten leimallinen piirre... Kokoelmasta Toimenpide.

Pistäydy vain,
aina kun itsellesi sopii.
En järjestä kutsuja,
vihaan virallisia vierailuja.

Sellainen olit – kujeita täynnä

Kokoelmasta Toimenpide

Sinne ei viedä
maan päällä koottuja tavaroita.
Salakuljetit kuitenkin
rakkauteni
käärinliinasi poimuissa.

Nimetön 8

Kokoelmasta Toimenpide.

Hellyyttä
kaipaen eniten,
käden hyväksyvää kosketusta,
ilkikurista katsetta,
joka synnytti naurun
apeaan aamuun.

Haudalla

Kokoelmasta Toimenpide.

En usko,
että olet tuolla.
Piilottelet taas
puun takana,
tai pilven päällä.

Tulen kanssasi keinumaan!

Muotokuva

Kokoelmasta Toimenpide.

Jos osaisin maalta sinut Kuolema,
olisit kuin isoäitini:
lempeä katse,
harmaat harvat hiukset
ja suuri,
suuri lämmin syli.

Silloin minun ei tarvitsisi
pelätä sinua Kuolema.

Maisema

Kokoelmasta Toimenpide.

Jos osaisin maalata sinut, Kuolema,
olisit luonnonniitty,
kirkas tunturipuro,
syksyn ruska rinteillä.
Kaiken yllä
yön hellä hämärä.
Silloin minun ei tarvitsisi
pelätä sinua, Kuolema.

Vuosipäivä

Kokoelmasta Toimenpide.

Siitä tuli vuosi,
kun väsyit taistelemaan,
kun kuolit pois.

En oikein vieläkään
uskalla muistella,
kuinka innokkaina
heräsimme
uuteen aamuun.

Käsi kädessä

Kokoelmasta Toimenpide.

Pidä kädestäni kiinni,
kun lähestyn Kuolemaa.
Tarvitsen sinua täällä
loppuun saakka.
Kun olen kuollut,
ovat vainajat vastassa.

Nimetön 9

Kokoelmasta Toimenpide.

Kuolema,
kohtelias ulosottomies,
koputti oveeni,

vei kaiken.

Nimetön 10

Kokoelmasta Toimenpide.

Hän kulki unessani
pitkänä, ryhdikkäänä
kohti usvaista kaukaisuutta.

Näin hänen
onnellisen selkänsä.

Uusi kevät

Kokoelmasta Toimenpide.

Tahtoisin luoda
uutta kaunista
kuolleen kauneuden tilalle,
kuten luonto,
kätkeä mennyt
maatuvaan multa.

Lääke

Kokoelmasta Toimenpide.

Pitkävaikutteinen puudutuspiikki
vaikuttavina aineosina
uni ja työ.

Aika avustajana
hoivasi potilaan
toipilasasteelle.

Nimetön 11

Kokoelmasta Toimenpide.

Pato tihkui aikansa,
kunnes repensi.
Tulva yllätti
rajuudellaan.

Valtava tulva.

Luonto toimii
miten tahtoo,
milloin tahtoo,
ei kysy
ihmisen mieltä.

Tulvan jälkeen

Kokoelmasta Toimenpide.

Seesteisen tyyntä,

ikäänkuin

rajuilmaa ei olisi ollut.

Puolipilvinen päivä.

Uteliias aamu.

Yksin

Kokoelmasta Toimenpide.

Sikiöasennossa.

Miksi en ole kaksonen?

Läheisyys on liian kaukana.

Kosketus vuoren takana.

Rinne niin jyrkkä.

Kiitos

Kokoelmasta Toimenpide.

Kiitos,
että jäit lähdettyäsi
ilkikurisen asenteesi
kotiin.
Nyt saan lainata sitä
opetellessani elämään
yksin.

Rankkasade

Kokoelmasta Toimenpide.

Pahuksen pilvet
kastelitte kokonaan.
Eikö riitä
että olen sisältä
läpimärkä.

Nimetön 12

Kokoelmasta Toimenpide.

Kuolema kapusi orrelle
kiekumaan.
Kiekui voimansa tunnossa,
kiekui
silmille suruharson,
kiekui
mielen matalaksi.

Kiekui
voitin kunniaksi
ylväänä orrellaan.

Kaiku kiiri
vuoden päähän.

Etsin

Kokoelmasta Toimenpide.

Maailma on täynnä
pieniä piilottelevia
naurunaiheita.
Sinun kanssasi
löysin niitä
niin huvittavan helposti.

Nyt tarvitsen suurennuslasin.

Nimetön 13

Kokoelmasta Toimenpide.

Nukun aamun yli,
koska et ole jakamassa
kanssani
auringon nousua,
koska
aamukaste hiipii
salaa
ripsieni lomaan.

Nimetön 14

Kokoelmasta Toimenpide.

Suruvaippa
veti siipensä yhteen
viimeisen kerran.

Kissankellojen
alakuloinen soitto
kaikaa niityltäni.

Sisään

Kokoelmasta Toimenpide.

Käy istumaan.
Oli pyykkipäivä,
tuli vain huono
kuivausilma.

Kai sinulla
on nenäliina
mukanasi, Suru.
Omani ovat
kaikki narulla.

Kuuma kesä

Kokoelmasta Toimenpide.

Otan Surun
mukaani sienimetsään.
On resukalla niin herkkä iho,
viihtyy paremmin katveessa.

Nimetön 15

Kokoelmasta Toimenpide.

Isoäitini,
Leivonmäen laululintu,
kertoi Surujen kuolemasta.
Sanoi sinun olevan
lyhytikäistä sukua.

Aamulla kuvittelin
kulkevani kanssasi
perille saakka.

Kutsut

Kokoelmasta Toimenpide.

Yksinäisyys,
Välinpitämättömyys
ja Suru
kutsuilla,
ihmisten joukossa.

Kukaan ei huomannut.

Iltaa Suru

Kokoelmasta Toimenpide.

Kuinka sinä voit,
olet käynyt niin kalpeaksi.

Olen pahoillani,
en enää voi kastella sinua.
Kyyneleeni alkavat ehtyä.

Nimetön 16

Kokoelmasta Toimenpide.

Laitoit joka syksy lintulaudan.
En minä muistanut.

Lyhdekin homehtuu
navetan vintillä.

Nimetön 17

Kokoelmasta Toimenpide.

Itsenäisyys
kaksi kynttilää.

Hautalyhty
yksinäisyys...

Tähdenlento.

Nimetön 18

Kokoelmasta Toimenpide.

Vaihtotorille ne vein,
markkinoidut,
tyhjät tarpeet.

Säästän tunteet,
metsän tuoksun.
Säästän muistot,
puron juoksun.

Nimetön 19

Kokoelmasta Toimenpide.

Askeleesi rinnallani,
edessäni,
takanani.

Kiedottuna
luonnon vaippaan
hymyilevä
lämmin olo.

Nimetön 20

Kokoelmasta Toimenpide.

Syksyllä olin hiljainen,
masentunut,
kurttuinen kaktus.

Jouluna puhkesivat värit,
lensivät sanat.

Ihanaa!
Olen joulukaktus.

Nimetön 21

Kokoelmasta Toimenpide.

Koko aikani
olen piirtänyt luonnoksia
elämästäni.

Koskahan saan
tauluuni pohjamaalin.

Nimetön 22

Kokoelmasta Toimenpide.

Puen ajatukseni
plastiseen muotoon.
Mutta katso!
Helman alta pilkahtaa
reunasta rispaantunut paita.

Nimetön 23

Kokoelmasta Toimenpide.

Poutakesän
kalpea rikkaruoho
asfaltin raossa
odottaa
puhtaanapitolaitoksen
vesisuihkua.

Sinnikäs optimisti.
Ei meitä lama tapa.

Nimetön 24

Tolkuttoman hauska ajatus... Kokoelmasta Toimenpide.

Ajatus kurkisti
Järjestelmän oven raosta,
näki ja kuuli.
Sulki oven,
alkoi ajatella.

Nimetön 25

Kokoelmasta Toimenpide.

Jokainen päiväni
synnyttää
uuden Ajatuksen.
lökkäitä ensisynnyttäjiä,
eikä yliaikainen raskaus
ole harvinaista.
Useat jäävät elämään.
Keskokset happikaapissa.

Nimetön 26

Kokoelmasta Toimenpide.

Katson keskosiani.
On opittava odottamaan.
Huominen ei ole tänään.
Nyt on vain tiheä hengitys,
epävarma,
sumuinen aamu.

Nimetön 27

Äitini on tainnut paljonkin paljonkin ajatella ajattelemista... Kokoelmasta Toimenpide.

Ajatus kurkisti ovesta
pikipäin.

Oliko se kaunis?
En muista,
kasvot unohtuvat
niin helposti.

Pitäisi kutsua kylään
pidemmäksi aikaa,
oppisi tunnistamaan.

Nimetön 28

Kokoelmasta Toimenpide.

Pilvet laahaavat helmojaan
puiden yllä,
takertuvat kiinni,
repeytyvät,
jatkavat silti matkaansa
aurinkoa kohti.

Pilvillä on päämäärä.

Nimetön 29

Kokoelmasta Toimenpide.

Paljas totuus
on moniulotteinen,
joka sivulla kasvot,
kaikilla kasvoilla
eri ilme.

Patsaassa heijastuksia
sinun ajatuksistasi,
minun sielustani,
hänen tuskastaan.

Patsaan paljastustilaisuus:
huomenna klo 13.00.

Nimetön 30

Kokoelmasta Toimenpide.

Ajatus ei anna rauhaa,
tunkeutuu etualalle,
ja minun on nähtävä se,
aistittava tuo tunkeilija,
eriteltävä,
muovailtava,
muotoiltava.

Kunpa edes voisın värittää sen,
mutta se tahtoo itsepäisesti
olla harmaa.

Nimetön 31

Kokoelmasta Toimenpide.

Hän tuli
varjojen maailmasta,
jossa mielellä on
interrailippu.

Minun maailmassani
on viisumipakko,
Kehä kakkosella
nähtävyydet vähissä.

Nimetön 32

Kokoelmasta Toimenpide.

Ajatukseni ryntäilee
kuin peipponen,
joka eksyi
suljettuun tilaan.

Voi pahas.

Ikkunan hakakin
on ruosteessa.

Nimetön 33

Tämä on hauska! Naisten viidenkymmenen villitys taitaa olla jotakin muuta kuin miesten...

Kokoelmasta Toimenpide

Ajatukseni

nuo myötäeläjät,

saivat kanssani

viidenkymmenen villityksen.

Rupesivat riehumaan.

Nimetön 36

Kokoelmasta Toimenpide.

Alitajunta

soikeassa munankuoressa

kerää aineistoa

elämää varten.

Pitänee palkata ahtaaja,

että tasapaino säilyy.

Toive

Kokoelmasta Toimenpide.

Järkeni ja tunteeni
menivät avioliittoon.
Varmuuden vuoksi.
On hyvä tutustua tarkemmin.

Jos liitosta syntyy lapsi,
se siunataan
ja lapsi saa nimen:
Harkittu Onnellinen.

Nimetön 37

Kokoelmasta Toimenpide.

Jätin kiireeni
asemalle,
koska haluan
tutustua elämään,
en pelkästään
nähdä sitä
ohikiitävän
vaunun ikkunasta.

Anna meille

Kokoelmasta Taivaan Taatto

Taivaan Taatto,
pappi aikoo
jättää asuntosi tyhjilleen.
Käskisit pitää peruslämmöllä,
jos joskus sattuisit käymään.

Kylältä meni koulu ja posti
- jos nyt vielä kirkko.

Ruusa ja Kusti
kulkevat kumarassa
verkkaisin askelin,
eivät jaksa kaupunkiin
kuulemaan sanaasi.

Sanot radiosta,
mutta Taatto
tiedäthän Sinä Kustin,
yksioikoinen,
vaikka kuinka silmänsä sulkisi,
ei osaa kuvitella
olevansa pyhäkössä.

Siis vähän lämpöä,
pyydän.

Pelko

Kokoelmasta Taivaan Taatto.

Taivaan Taatto istutti sananjalkoja.

Paljon.

Ryömin niiden alle hengittämään,

kun sademetsä tekee kuolemaa.

Kun voi hengittää,

voi itkeä.

Nimetön 38

Kokoelmasta Taivaan Taatto.

Piiloudut

Taivaan Taaton selän taa

kätkeäksesi

kosteuden silmissäsi,

hunnuttaaksesi halusi

yhtyä mereen.

Miksi et kiipeä

Taaton syliin?

VARPU

Synnyin sunnuntaina 24.3.1957 Jyväskylässä. Äitini on muistellut, että oli kaunis, keväinen maaliskuun päivä, ja avonaisesta ikkunasta kuului, kuinka joku huuteli kissaansa. Kissan nimeä en enää muista.

Ilmeisesti olen perinyt lumppuri Luhtasen jälkeläisten ominaisuudet: “Himogeeniä kaikkeen kauniiseen / saat käyttää taitosi mukaan, /mutta keikarigeenin käytössä /annan neuvon suorasukaan: / Peitä sisimpäsi kauniisti, /ulkomuotosi hämätä anna. /Älä päästä ketään lähelle, /arkuus piilossa syvällä kannan./Saat perinnöksesi vaikean luonteen, /olet syvästi tunteva kaiken. /Vuorenhuipulta laaksoon tiesi vie,/kulje polkua kaitaa taiten.“

Vain taipumusta keräilyyn en ole perinyt. Enempi olen kaikenlaisen turhan tavaran inhoaja. Ainoa poikkeus ovat kirjat. Mutta niitäkin karsin hyllystä säännöllisesti.

Elämäni on tosiaankin kulkenut huipuilta laaksoihin, joskin tuntuu että enempi sitä laaksoa se on ollut. Silkkihanskojen sijaan elämä on käyttänyt aika ajoin rautanyrkkejä. Enkä ole todellakaan kulkenut aina polkua kaitaa, enkä varsinkaan taiten. Vaihtaisin useammankin päivän kernaasti pois.

Elämässäni on ollut kolme suurta rakkautta. Heistä kahden kanssa olen mennyt naimisiin. Kaksi ensimmäistä suurta rakkauttani on kuollut. Kolmannen suuren rakkauteni

kanssa olen parhaillaan naimisissa. En ole koskaan etsinyt niitä helpoimpia miehiä, mutta tällä haavaa olen onnellinen.

Runoja olen kirjoittanut vain purkaakseni kokemani ja eräänlaisina “sormiharjoituksina“ kun olen halunnut avata aika ajoin tukkeutunutta alitajuntaani. Kokoelman Puberteettirock kirjoitin vuosina 1970-73. Olin aloittaessani 13-vuotias ja lopettaessani 16-vuotias. Kirjoitin kokoelman ihan siihen muotoon, kuin sen olen tähän laittanut. Kirjasin siihen koko murrosikäni. Kirjoitin 9-vuotiaasta säännöllisesti myös päiväkirjaa, mutta 18-vuotiaana koin eräänlaisen persoonallisuuskriisin, ja yhtä lukuunottamatta poltin kaikki päiväkirjani. Nyt kun luen näitä runojani, en tiedä itkisinkö, nolostuisinko vai nauraisinko. Mutta koska olen niissä aitona omana itsenäni, olen laittanut ne sensuroimatta tähän.

Doriksen pöytälaatikosta -kokoelma sisältää kaksi sarjaa runoja. *Sarja suomalaisia epäonnistumisia ja murhia* syntyi elämäni raskaimpina vuosina. *Seksiä ja nyrkkeilyä* -kokoelman runot ovat puhtaasti sormiharjoituksia. Kirjoitin niitä avatessani alitajuntaani käsikirjoitukselle *Seksiä ja nyrkkeilyä*.

En hetkeäkään kuvittele, että olisin muuta kuin pöytälaatikkorunoilija. Kun nyt luen näitä, osa on minusta kohtuullisia ja iso osa keskinkertaisia ja loput surkeita. Olen aina kutsunut näitä “tunnepläjäyksiksi“.

Näiden tarkoitus on täyttynyt, jos onnistun kertomaan jotakin pääni sisävaruudesta, henkisestä kehityksestäni - ja ehkä koskettamaan tunteitasi.

PUBERTEETTIROCK

Runoja vuosilta 1970-1973

*Olipa kerran pieni mörkö,
joka oli kroonisesti kerrassaan
vallattomalla tuulella.*

*Sillä oli tapana kiskoa
kaljupäisiä auskultanteja
korvakarvoista ja
perunanenäisiä yliopettajia
väkäleuoista.*

*Ja mitä se ei voinut sietää
oli täsmällisyys, ahkeruus,
ryhdikkyys.*

*Ja yli kaiken se inhosi
tavanomaisuutta
ja mielistelyä.*

*Pienelle mörölle tuli
suorastaan hiekkaa suuhun,
kun se vain ajattelikin
innokkaita koululaisia.*

Hyi olkoon!

*Voiko maalimassa ollakaan
vastenmielisempää näkyä kuin
pulpetissaan ryhdikkäänä
istuva oppilas,
joka silmät ja finnit
kiiluen vaanii
opettajaa.*

*- Näin se ajatteli kaikki päivät ja
kuoli onnellisena.”*

(1971)

I 13-vuotias tyttö

runot vuodelta 1970

Tulevaisuudennäkymiä

Nuoret ovat aina väittäneet, että aikuiset eivät ymmärrä heitä. Aina he ovat vannoneet, ettei heistä koskaan tule samanlaisia. Mutta aina on rohkeista nuorista tullut alistuneita vanhempia...

Ja mä pelkään tätä kohtaloani.

Mä näen itseni:

Tuijottelemassa velaksi ostetun rivitalo-osakkeen ikkunasta pihaan, jossa komeilee korkean elintason auto.

Mä kiertelen huoneissa, asettelen tauluja kohdalleen, pyyhkäisen pölyhiukkasen lasipintaiselta pöydältä. Käväisen viinakaapilla, istahdan nahkasohvalle, sytytän savukkeen. Olen turhautunut, vanheneva, elähtänyt naisihminen. Mietin milloin muut tulevat, voisimmehan katsoa vaikka televisiota yhdessä...

Ja kaikkina ankeina aamuina tuijottelemme toisiamme: veltostunut, lässähtänyt, liikaa alkoholia käyttävä mieheni, unelmieni ihana prinssi, pussit verestävien silmien alla.

Minä, papiljotit päässä, näivettynyt vartaloni vaaleanpunaiseen aamutakkiin verhottuna, kireät juonteet suuni ympärillä.

Me emme puhu toisillemme, kaikki välillämme on jo puhuttu.

Ja eräänä päivänä 12-vuotias tyttäreni tulee kotiin ja arkaillen kertoo olevansa raskaana.

Minun tyhjä keski-ikäisen maailmani romahtaa. Minä purskahdan itkuun ja valitan keski-ikäisen äänelläni, ettei minun nuoruudessani sentään tuossa iässä..., ja tätäkö varten olemme sinua kasvattaneet?

Ja 12-vuotias suurisilmäinen tyttäreni parahtaa: ”Olishan mun pitänyt arvata, ethän sä mitään taju. Ethän sä oo edes koskaan rakastanu...”

Tätäkö varten minun on eletävä elämäni?

Juuri tänä iltana
tunnen itseni, olen löytänyt sieluni
ja olen onnellinen.

Istun suuressa pilvessä,
syvälle pehmeään massaani vajonneena.

Mutta tuuli kuljettaa
pilveni kauas pois,
ja huomenna ehkä taas kuljen pimeää
käytävää, jossa valo häämöttää niin
kaukana.

Olen voimaton nousemaan pilvelle,
joka veisi minut pois.

Matkustan pois

pois tavallisesta koulusta
jossa tavalliset opettajat
opettavat tavallisia oppilaitaan

Matkustan pois

pois tavallisesta kodista
jossa tavallinen isä hankkii
rahaa tavalliselle perheelle

Matkustan junalla

menen tavalliselta asemalta
lähteneellä tavallisella junalla
joka on täynnä tavallisia ihmisiä

Matkustan junalla

jossa tavalliset ihmiset istuvat
tavallisilla kovilla penkeillä
ja lukevat tavallista lehteään

Ehkä sitten

kun palaan
huomaan
etteivät he olekaan
niin tavattoman tavallisia

Kukkakaali, keräkaali, radikaali

Minä olen rakastunut radikaaliin.
En kukkakaaliin, keräkaaliin,
enkä edes tavalliseen kaaliin,
vaan ihan oikeaan radikaaliin.

Hänen aivoissaan
vallankumous on
jokapäiväinen asia.
Hänen ajatuksensa ovat punaisia
Karmiinin vai sinooberin? En tiedä.
Mutta kuitenkin punaisia.

Minä julistan maailmalle ihanan punaisen
rakkauteni radikaaliin!

Suru

Suuri, musta, lainehtiva meri.
Täynnä pieniä, suolaisia
kyynelpisaroita.
Mereen on uponnut paljon
pieniä ihmisiä,
jotka vajoavat tahdottomina
syvyyteen...

Tyhjyys

Tyhjää. Ympärilläni on puolen metrin säteellä tyhjää.
Niin lähellä, muta silti niin kaukana. Kuka niin sanoi?
Minä hymyilen. Hymyni on panssari. Iloinen ilmeeni kuori.

Jos se revittäisiin, minusta ei jäisi mitään jäljelle.

Vain tyhjyys.

Yhtenä Päivänä Ihmisestä

Ihminen

kuinka typerä sinä oletkaan.
Sinä syöt, juot ja naurat
epätoivoista nauruasi,
tietäen kuitenkin sisimmässäsi

kohtalollesi et voi mitään.

Rakkaus on jumala
jumala on rakkaus.
Kaikki ihmiset etsivät
jumalaansa,
mutta vain harvat löytävät sen,

rakkaudesta.

Lopullinen tuho

se saavuttaa sinut,
vaikka sinä rääpäle kuinka
juoksisit.

Kuljen

alistuneena

masentuneena

ajantajuni kadottaneena

kaikki solut kuolleina

silmät surkastuneina ja

kyynelkanavat tukkeutuneina.

Atomiajan ihmisen unelma

Yksin erämaassa tahdon vaeltaa,

tuntea hiljaisen autiuden ympärilläni,

kahlata kirkasvetisessä purossa,

satuttaa varpaani teräväsärmäisiin kiviin.

Tahdon nauttia auringon paisteesta.

Istua yöllä kylmällä kivellä

ja katsella kuinka taivaankappaleet

kiertävät kehäänsä

ja nauttia suunnattomasta suuruudesta.

II 14-vuotias tyttö

runot vuodelta 1971

Minä olen pyörä,

jota poljetaan.

Minä olen roska,

jota tuuli heiluttelee.

Minä olen hiiri,

jonka oletetaan

pitävän juustosta.

Nälkäiset

Lehdessä suuri otsikko:

Ihmiset kuolevat nälkään...

Ajatukset pysähtyvät.

Jossakin pistää.

Sielussa piikki?

Syön pullan.

Juon kahvin.

Menen kouluun.

Musta hevonen
laukkaa hidastettuna
mä sen selässä
mä laukkaan leffojen
villiin länteen
vedän aseeni hitaasti
ja ammun
siinä kuolee
opettajat presidentit
poliitikot lahkosaarnaajat
prinssit ja prinsessat
kaikki minä ammun

kun auktoriteetit
ovat kuolleet
mä laukkaan
hurjasti nauraen pois

Triljoonas rakkausruno

Rakkaus on salaperäinen huntuelento,
joka kietoo tahdottomat ihmiset harsoonsa
ja saa heidät tahtomaan.

Tunnelmia

Kaljapullo, tupakka

ja minä

Onko maailmassa muutakin?

Vanha huora,

yrittää myydä itseään.

Mutta ei sitä kukaan huoli,

se on jo loppuunkulutettu.

Minä katson, nauran, itken.

Minä kuuntelen

ei kuulu,

ei mitään rehellistä.

me etsimme hellyyttä
fyysisestä rakkaudesta

me tahdomme hellyyttä, lämpöä
ja rakkautta
kovaan maailmaan

kuultaako tunne, aito tunne
kiihkeitten hyväilyjen läpi?

--

Jos olisin mykkä
kukaan ei olettaisi
mun puhuvan,
mä saisin olla
aina hiljaa,
vajoaisin tyhjyyteen
ja huomaisin kaiken olemattomuuden.

Mutta mä en ole mykkä
ja ihmiset vaatii mua puhumaan.
Ja mä puhun, puhun,
teen niin kuin oletetaan
ja itken hiljaa sisäänpäin.

--

Miten aina kalvavaan ikäväänkin tottuu,
se on kuin käsilaukku.
Aina mukana.

Tunnelmia II

Sätkän savu, inspiroiva aihe.

Harmaat kiemurat, elämä itse.

Minä istun ja mietiskelen,
iso ruskea sikaari poskessa.
Ja nauran kaikelle hullulle
ja kaikille hulluille,
jotka kutsuvat itseään
johtajaksi.

--

Hän on runoilija.

Hän on valtavirrassa.

Hän kirjoittaa

isänmaallisia runoja

ARKISIN klo 9.00-17.00

Love Company

Meidän tehtaamme
tuottaa rakkautta.

Koneemme tekevät
tutkittua, eriteltyä,
viimeistelyä, valmistettua,
massarakkautta.

Me saamme
ilmaista työvoimaa
rakastuneista.

Meillä siis pyyhkii hyvin.

--

Elämä kiertää Kehää.
Rytmi ei häiriinny.
Mutta jos herra Rytmi
keskeyttää ajankulun?
Tuhoutuu ihminen.
Tukehtuu uusiin olosuhteisiin.

III 15-vuotias tyttö

runot vuodelta 1972

Tuhat vuotta:

Tuhat vuotta ihmiset ovat puhuneet rakkaudesta.

Tuhat vuotta he ovat sitä kaivanneet.

Tuhat vuotta he ovat sitä etsineet.

Tuhat vuotta he ovat siinä epäonnistuneet.

Tuhat vuotta tuntuu kestävän
minunkin pieni, kaipaava, etsivä, epäonnistuva
rakkauteni.

--

Ruumiin herkkä kieli:

sormenpään kevyt kosketus.

Huulten pehmeä sipaisu.

Käden lämmin puristus.

Jalkojen etsivä läheisyys.

Kaikki tämä

sinussa, minussa, pimeässä yössä.

Minusta tuntui kuin kaikki siteeni
muihin ihmisiin
olisi katkaistu,
tunsin hetken olevani täydellisesti yksin.
Silmät kyynelissä, pala kurkussa.
Peloissani elämästä, tulevaisuudesta.

--

Laulat hiljaa
...heillä on lumiset panssarikasvot...
Minuun sattuu
tuntuu kuin tukehtuisin tähän autoon

Minäkin olen yrittänyt etsiä
panssareiden alta ihmistä.

Enkä kuitenkaan uskalla luopua omasta
panssaristani.

Täytän neljän kuukauden päästä kuusitoista.

Harvoin ihmiset menevät itseensä.

Silloin heille voisi käydä

niin kuin minulle tänään.

Ensin seisoin

ajatuksettomana hetken.

Sitten tulivat kyyneleet.

Kyynelten kuivuttua

olin vain väsynyt.

Silloin kaipasin toista ihmistä.

Sulautumisia:

Solttu sulautuu harmaaseen massaan.

Autot sulautuvat liikenteeseen.

Lapsi hiekkalaatikolla sulautuu muihin lapsiin.

Ihmiset kaduilla toisiin ihmisiin.

Tyttö ja poika painautuvat toisiinsa

ja sulautuvat hämärään iltaan.

Kun puhut rakkaudesta hiljaa kuiskaten

Me takerruimme toisiimme,
neljä haaksirikkoutunutta,
väsynyttä, herkkää ihmistä.
Auton sisällä olimme turvassa.
Peltisen kuoren ympäröimänä.
Katselimme toisiamme,
poltimme, nauroimme,
lauloimme, joimme.

Etsien luontoa,
oikeaa säveltä,
ja elämän tarkoitusta.

Yksinäisyys,

lasi punkkua talvi-iltana,
harhaileva, muisteleva katse,
itkevä sielu,
hortoilu vailla päämäärää,
seinille puhuminen,
repivät muistot.

Hyljätty tyttö tanssilavan nurkassa,
kadulle tuupertunut pultsari,
krapulainen huora kadulla aamuyöllä,
läksyjä lukeva finninaamainen poika,
kaikkia heitä, meitä, ahdistaa
sama selittämätön, itkettävä
yksinäisyys.

Ja loppujen lopuksi
joka ikinen meistä ihmisistä
jossakin elämänsä vaiheessa
joutuu vastatusten itsensä kanssa
ja huomaa olevansa
niin lohduttoman yksin.

... mutta mikä merkitys videoilla onkaan meille,
jotka istumme iltaisin miettien minne mennä?
Tuntien olevamme turhaan täällä.

Joka puolelta tulvii uutisia, koko maailma kuohuu,
uutiset hyökkäävät minua kohti, tuntuu kuin
jäisin niiden alle ja hukkuisin niihin.

Vain tämä minun pieni huoneeni on täysin
tyhjä, vailla tapahtumia, uutisia.

--

Muuten pystyn esittämään,
mutta punertavat silmänreunat
ja käsien armoton vapina

paljastavat kaiken...

--

Vastapäisen talon peltikatto
kuumenee auringon paisteessa.
Autot ajavat ohi,
pilvet lentävät,

minä istun pulpetissani
itseni vankina
pääsemättömissä.

Siivetön lintu lähti maailmaan
säikkynä, uteliaana, mieli
täynnä kaaoksen riemua,
jota tulvi salaisista kerroksista.
Siipiä ei ollut verhona, oli vain
pieni alaston lintu, jota tuulet riepottelivat.
Mutta riemuvoimansa turvin lintu
oppi kellumaan tuuliaalloilla, se
ei pannut vastaan, se
vain hypähti aallon varaan.
Se oli niin pieni,
eikä se hukannut itseään.
Muuta se ei omistanut kuin kyvyn kellua.
Se ei ollut lahjakas, terhakka pikkulintu.
Ei, se oli kyyninen ja
siivetön eläin, jota ristiriidan jousi
pingotti ja repi.
Kyynisessä siivettömyydessä oli sen
voima ja heikkous.

Mutta vaikkei se osannut lentää, se
osasi kellua tuuliaalloilla ja
visertää salaista riemuaan.

IV 16-vuotias tyttö

runot vuodelta 1973

Minä kiipesin vuorelle
ja hengitin avaruutta
ja löysin tuskalleni
perspektiivin.

--

Huoneeni ikkunassa
neljä yöperhosta
pyrkimässä
kohti valoa.

Ihmetellen kaikkiin
suuntiin jatkuvaa
lasia.

Aina sattuu kaikkea pientä
tuntuu silti kuin maailma romahtaisi.
Kaiken olemisen tragedia on siinä,
että ihminen kuvittelee olevansa
tapahtumakulkujen keskus.

Luettuani Krishnamurtia

mä puran pintahölynpölyn itsestäni
ja kohta mä olen valmis luomaan jotakin
mä karistan päältäni kuoren
riisun ennakkoluulot
heitän mielipiteet jorppakkoon

sitten mä unohdan mieltymykset ja
vastenmielisyyden tunteet
sitten mä hylkään järjen ja
sovinnaiset kaavat

sitten mä avaan taas itseni vaikutelmille
mä annan kaiken vyöryä itseeni sekamelskana
sitten mä pommin sanoja, kerään lauseita,
kokoan ajatuksia

mä olen puhdas mystinen ihminen, joka
elää luonnon, jumaluuden ja ulkomaailman
sotkuisessa harmoniassa.

Springlove

Heinän varjo liikahti
mun sydämessä heilahti
sun silmissä välähti
ja sitten me suudeltiin

--

seison lavan edessä
katselen bändiä ajattelematta
mitään
hahmot heiluvat ja huojuvat
ympärillä
varjoista erottuu pala
sä tulet eteeni ja jauhat tyhjää
isketäänpätostakimma-tyyllillä
mä seison ja odotan mikä
on seuraava siirto
mikset ole realisti?
sä kysyit kesken kaiken
katsoit tiukasti silmiin
hiukan ulkonevilla silmilläsi
mikset ole realisti? sä melkein huusit
ja lähdit pois
ja mä: mä sulauduin meluun ja savuun
kunnes istuin penkillä
yksin irrallaan
irtonainen pala
mietin onko muu palapeli
järjestys vai kaaos...
sä kävelet taas mua kohti
istut viereen
etkä sano enää sanaakaan

Istun matalalla sohvalla
Juon teetä teidän kanssanne
Katselen kynttilän valoa,
varjojen häilähtelyä Marxin
väsyneillä kasvoilla

Ja äkkiä haluan tilanteesta pois

--

Minä haluaisin olla
runoilija, joka huutaa
tuskaansa yksinäisellä
saarella.
Mutta olen ”runoilija”, joka kätkee
tuskansa kesämökkejä täynnä olevalla
niemellä

Hän istuu
kumarassa
puiston penkillä
Nahkatakki
revennyt kyynärpäästä
Tupakka roikkuu
suupielessä, hiljaa
kiroillen hän
yrittää saada sytkäriin
toimimaan

Sytkäri on hänen
maailmansa

Epäkunnossa

Peilaaja

Peilaan sinua itseeni,
tarkkailen,
peilaan itseäni sinuun,
olen varuillani,
peilaan kasvojani peilistä,
tunnen turhuuteni.

Et päästänyt

minua juoksemaan sateeseen.

Harmaat, suuret pisarat...

Kiedoit kätesi

ympärilleni,

katsoit ulos sateeseen

juopon nuoren miehen

punertavilla silmillä.

”Koivut on kauniita sateessa.”

Sanoit sen arasti,

hiukan häpeillen.

”Älä naura...”

Enhän mä nauranut.

painauduin sinuun,

ja herkkä, väreilevä side

yhdisti meidät,

hetkeksi.

--

Tänään, kun lojuin täkin alla

ja ajattelin sinua

seinät alkoivat hengittää

--

Haluaisin itkeä suuria kyyneleitä,

haluaisin itkeä pois sinusta

alemmuudentunnot,

jotta vapautuisit.

Sä suutelet mua
ulko-ovella.
Astut horjahtaen pihaan.
Katson kuinka
kalpea aamu alkaa
ja kuinka sä kävelet
hartiat kumarassa tielle.
”Mä soitan sitten...”
Tiedän ettet soita.
Ja kylmä kalpeus ympärilläni
jään seisomaan portaille.

--

Pöydällä

viisi keltaista tulppaania
matkaradio antenni vinossa
tuhkakuppi tumppeja puolillaan
mittanauha ja pyöröpuikot
appelsiini ja karkkipapereita
vaaleanpunaista kynsilakkaa
Vaasa-lehti
lasi valkoviintä ja tyhjä pullo
kirja avoinna sivulta 82.

Tämä on minun lauantai-iltani.

Minä täällä, sinä jossain kaukana.

Ympärillä lievä
rappion savu,
lasi tyhjenee hitaasti,
pää käy raskaaksi.

Mielessä metsälammet,
niityt ja hämärät
himmeänharmaat kesäyöt.

--

Tasapainoni tulitikkurakennelma romahti.

RUNOJA DORIKSEN PÖYTÄLAATIKOSTA

Omistettu Timo K. Mukalle, Tuija Ahvoselle ja Kalervo Palsalle

I Sarja suomalaisia epäonnistumisia ja murhia

(Stidi)

”Ota tosta...” Tyttö nyökkää ja katsoo suurin

silmin pulloa. Hän

tuntee lasin kosketuksen huulillaan ja

juo urheasti. Poika

katselee huvittuneena. ”Poltaksä?”

”Joo.”

Tyttö kääntää hitaasti päätään. Ajatukset

harhailevat sumussa. Hän katselee mäntyjen

latvoja tuntiessaan pojan kovat

kädet pienillä rinnoillaan. Poika kiroaa

hiljaa ja ryypää lisää.

Tyttö muistaa luvanneensa olla

ajoissa kotona.

”Hei, en mä enää.”

”Ota nyt.”

Lavan suunnalta kuuluu musiikkia. Tyttö

tunnistaa: katujen uhka. Hän sulkee

silmänsä ja heiluttaa

jalkaansa tahdissa. Hän löytää sormillaan

hapuillen kävyn maasta ja alkaa kynnellään

napsuttaa käpysuomuja.

Tyttö tuntee lämmön

poskissaan. ”Mua nukuttaa.”

Pojan silmät

harittavat kun hän vilkaisee tyttöä.

Hän alkaa hapuilla tytön housuja. Käpy

irtoaa herpaantuneesta kädestä ja vierähtää

sammalikkoon. Tyttö tuntee märän,

viinaisen suun huulillaan.

Poika sytyttää tupakan ja antaa

sen tytölle. Tyttö polttaa hitaasti

ja varovaisesti. Välillä

tupakka tipahtaa hiekalle ja

epävarmoin kädenliikkein hän yrittää
tavoittaa sitä ja nostaa
taas huulilleen. Poika kaataa tytön hiekalle.
Tupakka jää maahan hiljalleen
savuamaan.
Tyttö tuntee viileän
maan allaan. Jotakin kovaa tunkeutuu
häneen. Poika on hänen päällään ja yrittää
vilkaista kelloa. Tyttöön sattuu ja
hän työntää poikaa pois. ”Tekee kipeetä.”
”Neitsyt, perkele.”
Kipu hellittää ja tyttö
avaa silmänsä. Poika tärisee.
Tytöllä on kylmä. Paha olo leviää hänen
vatsassaan. Poika hiljenee
ja kierähtää hänen päältään. Hetken
tyttö katselee ympärilleen tyhjänä, mitään
ajattelematta. Sitten
hän nousee hitaasti istumaan, kompuroi
seisaalleen ja lähtee horjuen
kävelemään. Lähimmän
männyn luona hän pysähtyy. Nojaa
toisella kädellään
mäntyyn ja
oksentaa.

(1973)

(Raisa)

...vihreät silmät katsovat näytelmää;

haapojen väri heijastuu lähteissä...

hoikat, vaaleat puiden rungot

taustana tunteitteni vinttikoirille,

jotka sovinnaisen kauniina mutta

villiytensä säilyttäneinä juoksevat

keinuvin askelin

minua kohti

rakastelen koirien kanssa

koko nelitoistavuotisen naisellisuuteni

hurjuudella

hevosfarmarin poika likistää

minua jeepin takaistuimella,

koen ensirakkauteni

...hämähäkin siteeni vanhempiini

keinuvat ylös alas, ylös alas...

näen nummet, arvaan rakkauden

myöhemmin minut sotkettiin

säilytin viattomuuteni,

en neitsyyttäni

(1979)

(Arja)

levitän keittiön pöydälle perintöliinan
vihreänharmaalla pohjalla pieniä kukkia
annansilmästä on tipahtanut terälehtiä
nypin ne pois
pesukone jylisee kylpyhuoneessa
peilikaappi olisi vaihdettava
lapsella on taas vaippa märkänä
kaunis lapsi
kotini tuoksuu heikosti epävarmuudelle
(suruvaippa ja sitruunaperhonen kisailevat
sisälläni)

minun on tuuletettava

pois tämä epävarmuus!

minun on siivottava

pois tämä epävarmuus!

kotini on kaunis, onhan?

olen kaunis, olenhan?

(suruvaippa räpiköi, siipirikkona)

lapseni on kaunis

mieheni tuoksuu hyvälle!

(tuska pusertaa ja polttaa, jossakin alhaalla,

syvällä, suruvaippa repii tulehtunutta kalvoa)

sitruunaperhoset kuiskailevta

kaunista, kaunista, kaunista

kodissani värien harmonia

siniharmaa isä, liljanvaalea äiti, merenvihreä poika

(komerossa perhoskokoelma

neula pistettynä jokaisen perhosen läpi

hennot siivet sikin sokin

säilönnän synkkä haju)

(1979)

(Kenkäjalka-Ari)

Kai sä olet Clintistä
kuullut? Ei sekään
koskaan riisu bootseja
eikä farkkuja.
Eikä mun otsatukkaa
saa vetää sivuun.

(n. 1987)

(Anni)

Taidan tänään hypätä
ilmaan.
Enkä aio pudota
alas.
Itkettää niin
pirusti.

(n. 1987)

(Aarne)

Minua vituttaa toi sun tyyliis.

Sä rupeat arvosteleen, etten
tienaa rahoja, jotka ryyppään.

(Oonko mä sanonut jotain siihen suuntaan? Ittehän
sä sanoit, että mä haen
huollosta rahat.)

Älä puhu paskaa, enhän mä oo koskaan
sanonut mitään sellaista, itte
sä aina jauhat mun tienesteistä.

Täytyy laittaa aurinkolasit päälle, häikäisee tää ihailu.

(Hys, oo hiljaa.)

Tiedätkö, Inkeri, Jakomäessä asuu vain jakomäkeläisiä!

(Hei, meidän pitää jäädä tässä pysäkillä.)

Joo, täytyy ottaa aurinkolasit pois.

(n. 1987)

(Juha)

Mun tyttöystävä teki
itsemurhan

sen jälkeen kun
meidän lapsi kaavittiin.

Olin puoli vuotta
humalassa.

Sen jälkeen mulla on ollut
varmaan kolmesataa
naista.

(n. 1987)

(Kenkäjalka-Ari)

Olen mä joskus päivän

juomatta.

Sillon mä käyn

suihkussa.

Mä tykkään puhtaista

pojista!

(n. 1987)

(Aarne)

Elämä on lyhyt,

mutta se on pitkä

näyteltäväksi.

(n. 1987)

(Juha)

Mulla oli kaksi vaihtoehtoa:

ruveta joko gangsteriksi tai

taiteilijaksi.

Olin jo hyvällä alulla

huvilamurtoja tekemässä,

kun pääsin Ateneumiin.

(n. 1987)

(Constance)

Isäni oli ralliajaja ja intiaani.
Takaa-ajajat aivan likellä.
Kolmas maailmansota ovella.

Lapa, lapa! Lapselle!
Mitä lapsi tekee lapasilla,
kun pommisuojia rakennetaan,
sotia sytytetään.

Fingelskani sotkeutuu
Stonesien kiemuroihin.
Mieheni uskoo Jehovaan
(vanha rock´n roll star,
miehensä uskoo Jehovaan?)

Isääni, intiaania, ajetaan takaa.
Kolmiulotteinen elokuva,
Amerikka aivoissani.
Yksi keskiolut,
toista pelkään.
Lapa, lapa, huutaa lapsi.

Mama is brain-damaged, what shall we do with her?

(n. 1987)

(Kennethin yksinpuhelu)

Olet käsittämätön

(niin sinäkin).

Tiedän, mutta en ole vielä

riitaantunut tarpeeksi

itseni kanssa, jotta

(niin mitä?)

Niinpä, mutta silti olen onneton,

syvästi onneton

(varjossasi ei kasva kohta edes

rikkaruoho, saati sitten...)

(n. 1987)

(Doris)

En ole väsynyt

Eeva-Liisa Manneriin,

en ole väsynyt

itseeni.

Olen vain väsynyt

tähän toteutukseen.

(n. 1987)

(Juha)

Sitä tuskaa ei voi mitata,
kun näkee kuinka rakkaimmasta
tehdään turvonnut, lääkehumalainen
pelkääjä.

En pystynyt enää edes
rakastelemaan sen kanssa.

Se, että se lopulta sytytti
itsensä palamaan oli
vanhaa, ylpeää ja upeaa Leenaa.

(n. 1987)

(Doris)

Eikö elämä tehnytkin
hyvän käsikirjoituksen,
kun pisti meidät
haaksirikkoutumaan samalle
rannalle? Voidaan
levätä toisissamme.

(n. 1987)

(Ellu)

Huumori on parhainta
traagisissa miehissä.

(n. 1987)

(Georg)

Voitko sä kuvitella
meitä asuu kolme
ihmistä viidentoista
neliön asunnossa.
Kun mä tunnen
tukehtuvani,
mä lähden publiin.

(n. 1987)

(Kenkäjalka-Ari)

Voi helvetti
mikä spurgufeissi
tuolta peilistä
tuijottaa.

(n. 1987)

(Urpo)

Voi kun sais naista!
Silityslaudan kanssa
kun rakastelee
tulee niin
litteä olo.

(n. 1987)

(Doris)

Mä muistan luokkahuoneessa
viimeisessä ikkunassa
pokien välissä
oli aina rivissä
kahden desin maitopurkkeja
ja Viola-juustoja, joita
kaverit keräs mulle ruokalasta.
Että mulla olis ollut
ruokaa.

(n. 1987)

(Ellu)

Aivan,
tätä kautta itken
elämäni.

(n. 1987)

(Georg)

Mä tykkään Lontoosta.
Siellä on niin
yksinkertaista mennä
sänkyyn naisen kanssa.
Suomessa sitä saa
vaan turpiinsa.

(n. 1987)

(Zuba)

Kerrankin se olen minä.
Minuahan rakastit?
Vankijunassa pidän sinua kädestä.
Vartijan luvalla.

(n. 1987)

(Sörkän Marlon Brando)

Mun sisko on juppi ja mun entinen
tyttöystävä on juppi.
Se on 187-senttinen ja kerran
se kanto mut A-klinikalle.

(n. 1987)

(Juha)

Siinä mä nuori
gangsteri pakkasin
ruuveja pussiin
itku kurkussa.
Mietin mihin suuntaan
polkupyörällä lähtisin,
vankilaan isää
katsomaan.

(n. 1987)

(Seppo)

Kaiken jälkeen
repien palasiksi,
nainen.

Tiedän tämän tuskan ja surun.
Rakastan sinua
puukon terällä.

(n. 1987)

(Georg)

Elämä näin väsyneesti.
Kuolema näin eläneesti.

(n. 1987)

(Riitta)

Ei tällä kylällä tiedetä,
mitä on tulla aamulla
kotiin, ihoa kynsien alla.

Kun ei muista mitään.

(n. 1987)

(Reiska)

Kyl mä ymmärrän sitä hommaa,
kato ku on viis vuottaki oltu
yhessä ja sitte muija
rupee lihomaan ja tollai,
kyllä siihen kyllästyy.
Ruppee meneen huonosti.

(n. 1979)

(Doris)

Olen ruma ja kaunis
täynnä itseluottamusta
ja äärimmäisen epävarma
viisas ja tyhmä
mukava ja vaikea
särmikäs ja harvinaisen
ehjä.

Ainoa missä minuun voit
luottaa on
suora rehellisyys.
Ja intohimo elää
kokea kaikki.

Tuletko rakastajakseni?

(n. 1987)

(Juha)

Enkä minä ymmärrä,
miksi elämä käyttää
kortonkeja.

Enhän minä tee
muuta kuin
piirrän.

(n. 1987)

(Ippolit Ippolityts eli herra Säätila Tänään)

On aika kylmä.

Tuulee ilkeästi.

Eilen oli paljon

lämpimämpi.

Kun ei vain rupeaisi

satamaan.

(n. 1987)

(Elina)

Odotan toteutumistani;
tässä olen
ahdistettuna,
nyljettynä,
purtuna,
potkittunakin.
Ehkä olen olemassa
jossakin,
jonkun toisen unelmissa?

(n. 1987)

(Doris)

Eeva-Liisan kuoltua
hiljaisuus katosi
tästä maasta.
Olemisen perusrytmi
laimeni nikotteluksi.
Minäkin olen
väsynyt olemaan
vahva.

(n. 1987)

(Zuba)

Tänään kauhistuin hulluuttani.

Tai en hulluutta sinänsä;
vallankäyttöä, haluani olla
jumala, järjestäjä, liikuttaja.

(n. 1987)

(Juha)

En ole velkaa

tätä surua.

Vaikka olen aiheuttanut

tämän tuskan.

Sinun ratkaisusi ovat

sinun ratkaisujasi.

Sinun sanasi

sinun sanojasi.

(n. 1987)

II Seksiä ja nyrkkeilyä

Kuin sisar ja veli.

Sade ja sumu viihtyvät yhdessä.

Uni pyöristyy todeksi ja minä suljen suuni.

(2000)

Mikä tämän haavan veti?

Tavallinen ilta, työpäivää
laahaten seuraava...

Puhe, kieli, sävy?

(n. 1987)

Keskellä suota on televisio.
Istun puisella tuolilla ja katselen sitä.
Olen selin teihin.

Kuvat vilkkuvat värejä, ääntä ei kuulu.
Satelliittikanava ja suopursujen tuoksu.
Tämä kaikki on yhtä.

(n. 1997)

Kun veripisarat putoilevat yksitellen,
ne syövyttävät ihoa hapon lailla.
On pelottavaa olla sotilas,
jonka sisällä soi yksinäinen musiikki.

(2000)

Pienen pientä hälyä,
kohinaa ilman ulottuvuutta,
turhaa/tärkeää,
kysyinkö jotain?

Väsymys – vetämys;
yksinäisyyden
avaruus on jäinen.

(n. 1997)

Kaksi onnellista

Ihosi haisee tupakalle,
nenässäsi on verinaarmu.
Huulesi hymyilevät
surua.
Kättesi kaipailevat
halua.

Sen jälkeen vain
lohtua.

(n. 1987)

Mahapelko

Ahdistus leviää vatsasta. Pimeä
halusi valtaa, ja valo väistyi.
Vahvuus muuttui vlevahvuudeksi,
avoimuus valheelliseksi.

Ja petos syöksyi oksennuksena ulos.

(2000)

Se on sinun kunniakkuuttasi,
sanoit.
Ylväästi siis kannan ahdistukseni. Kun
ristiriita kuitenkin on vain näennäinen.

Tämä ikuinen harha, että ihminen
kuvittelee olevansa tapahtumien keskipiste,
jopa kohde.

Kun hän kuitenkin on vain pölyä ajassa,
jota ei ole.

(2000)

Väsymys leviää kuin syöpäsolut.

Elättivaris istuu pöydän ääressä ja pörhistelee
sulkiaan, sukii niitä ja

on uskovinaan itseensä. Uskookin.

(2000)

Niitä on – pettureita

Se on sitä kun
näkökenttä kaventuu
ja ihminen syöksyy
kokemuksen pohjalle.
Petturuus tulee siitä
että hän haluaa olla
hallitsija,
vapisten palvottu.

(n. 1987)

Villi Pohjola

Kun tuuli on kuuma ja kuiva,
ihmiset tulevat levottomiksi.
He kuulostelevat olemattomia, liikehtivät
rauhattomasti, eivätkä
tiedä, miksi.

Ihan kuin he odottaisivat jotakuta, vierasta
joka muuttaisi kaiken, tekisi
elämättömän taas eläväksi. Merkitykselliseksi.

(2000)

Vuoren huipulla
    puhaltaa kylmä
ja raaka tuuli.
Ihmiset vetävät huppua
korvilleen ja
huutavat hähhää!
Tuulen uhmaaminen saa heidät
tuntemaan
itsensä leijonaksi.
Pienen hetken.

(2000)

Ruohon pinta rapisee. Se on jäänyt yöllä.

Keskellä kenttää kasvaa pensas.

Yksin se ojentaa paljaita oksiaan,
sillä on intiaanin sielu.

(2000)

Jos kaupungin pohjakaava on ruutu,
ovatko siinä asuvat ihmiset suoraviivaisia ja mutkattomia?

Entä kolmeen osaan jakautunut Istanbul,
ovatko sen ihmiset ruumista, sielua ja henkeä?

Kuvittelen valtavan idän kaupungin, jonka
kadut ovat loputon labyrintti.

Sen ihmiset pohjattomia luodata.

(2000)

Seksi on väkevä voima
(ei ihme että kristinusko pelkää sitä).

Se on läsnä kaikessa, kiivaana
intohimona, kiivaana
kieltämisenä. Raakana ja rumana.

Ja syvimpänä kauneutena.

(2000)

Ensimmäinen kevätpäivä,
ilma väreilee ja kaupunki haisee
odotukselta.

Ihmiset ryömivät ulos koloistaan ja hymyilevät
itseksensä. Mutta pelästyvät,
kun kuulu huuto.

(2000)

Hilpeä hetki

Mutta, muisti
kuolevainen,
tästä olen pois
mennyt, tuosta
takaisin tullut.

(n. 1987)

Asunnoton soittaa kantria kadulla,
hänen koiransa nukkuu peittojen alla
jalkojen juuressa.
Miehen kasvoihin on piirtynyt koko maailma,
ihmisen elämä,
silmit ovat lempeät, posket roikkuvat väsyneinä.
Valkaistu abo, sanot.

(2000)

Saanko anteeksi tämän tiedon,
menenkö tästä läpi?
Saanko tukkia tämän vuodon,
marssinko tästä ohi?
Pelkäänkö tämän kuvan?

Hajoan tähän kirjaimeen.

(n. 1987)

Olen menettänyt kaiken,
paitsi itseni.
Näin kertoo asunnoton, työtön, rahaton.
Näin ohut on itseyyden kuori.

(2000)

Pieni runotyttö

Keski-ikäinen nainen Sarajevosta,
ei voi ihan ymmärtää.
Kun muuria ei edes ole,
ja kuitenkin se rakennetaan. Miten
sen pyyhit?

(2000)

Aurinko lämmittää poskia,
kysymykset vaimenevat, häviävät
turhina.

Rakkaus tulee, kuulen jo
sen askeleet.

(n. 1997)

Kuningashetki:
tuntuu hyvältä elää oman pään sisässä,
ajatukset elävät omaa elämäänsä,
mielikuvitukseni on minun.

(2000)

Mikä veisi puhki kielen,
jollei elämä?

(n. 1987)